

مدیریت رفتار سازمانی با رویکرد روانشناسانه

با تأکید بر

(کلربرد روانشناسی در اثربخشی سازمان)

نویسنده:

پروفسور اندرو. جی. دوبراين

مترجمان:

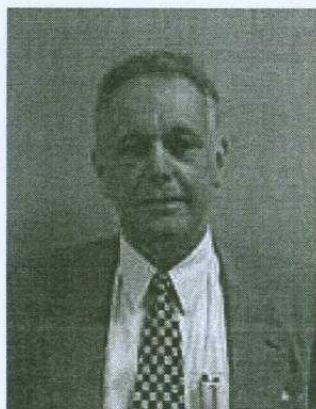
دکتر مراد کردی

(استاد دانشگاه)

میترا آفتاب آذری

(دانشجوی دکترای مدیریت)

درباره نویسنده

اندرو. جی. دوبرین در سال (۱۹۶۰) موفق به اخذ مدرک دکتری مدیریت رفتار سازمانی از دانشگاه میشیگان امریکا گردید. وی ضمن مطالعه و تدریس در حوزه‌های رفتار سازمانی، توسعه شغلی و رهبری، تحقیقات خود را در زمینه کسب و کار، ارتباط‌های درون گروهی و رسانه‌های الکترونیکی نیز ادامه داد. دوبرین در سال (۱۹۷۰) بعد از حفظ کالج علوم بازرگانی در آمد. اگرچه اغلب نوشته‌های دوبرین در زمینه‌های مدیریت، روابط انسانی و رفتار سازمانی است، لیکن وی اولین اثر خود را در زمینه راهبردهای کسب موفقیت شغلی و ارتباط هسته‌ای تندگی فردی و سازمانی به رشته تحریر در آورد. همچنین مقالات متعددی از وی در مجلات و نشریات مختلف سازمان و مدیریت به چاپ رسیده است. «الزامات مدیریتی» و همچنین «سیاست‌های اداری» از جمله شهرت‌ترین آثار این اندیشمند محسوب می‌شوند. دکتر دوبرین، نویسنده، محقق، سخنران و مشاور در زمینه فردی و سازمانی می‌باشد. بسیاری از کتاب‌های وی به عنوان کتاب سال برگزیده و مفتخر به کسب جایزه ویژه شده است.

فهرست مطالب

۱۵.....	مقدمه مترجمان
فصل اول: مفاهیم اولیه	
۱۶.....	تعریف رفتار سازمانی
۱۷.....	رفتار سازمانی یک رشته کاربردی
۱۷.....	هدف‌های رفتار سازمانی
۱۸.....	روان‌شناسی کار چیست؟
۱۹.....	روان‌شناسان چه کاری انجام می‌دهند؟
۲۳.....	روان‌شناسی صنعتی و سازمانی
۲۴.....	روان‌شناسی رشد و روان‌شناسی کودک
۲۵.....	روان‌شناسی تجربی
۲۶.....	روان‌شناسی سلامت
۲۷.....	مکاتب فکری در روان‌شناسی
۲۷.....	ساختارگرایی و وظیفه گرایی
۳۱.....	روان‌شناسی خوش‌بینانه (مثبت) انسان گرا
۳۲.....	نهضت روابط انسانی
۳۲.....	مطالعات هاثورن
۳۴.....	فلسفه انسان گرایی صنعتی
۳۴.....	تئوری X، Y، Dاگلاس مک گریگور
۳۵.....	روان‌شناسی کار و روش علمی
۳۷.....	روان‌شناسی کار و عقل سلیم
۳۸.....	خلاصه نکات مهم
۳۸.....	پرسش‌هایی برای بحث
فصل دوم: ادراک، یادگیری، ارزش‌ها و اصول اخلاقی	
۴۱.....	ادراک: افراد دنیا را چگونه تفسیر می‌کنند؟
۴۲.....	علت وجود مشکلات ادارکی چیست؟
۴۵.....	تطابق و سازش ادارکی

۴۵	تئوری اسناد: چگونه علل رفتار را درک می‌کنیم؟
۴۶	افراد چگونه یاد می‌گیرند...
۴۷	شرطی سازی کلاسیک: یادگیری عادت‌های ساده و عکس العمل‌ها
۴۸	شرطی سازی عامل: یادگیری از طریق نتایج رفتار
۵۱	الگوسازی و یادگیری غیر رسمی: یادگیری مهارت‌های پیچیده
۵۲	یادگیری الکترونیکی: شیوه‌ای نوین برای ارائه مطالب درسی
۵۳	چگونه ارزش‌ها و باورها بر رفتار شغلی تأثیر می‌گذارند
۵۴	نحوه یادگیری ارزش‌ها.
۵۴	مشخص کردن ارزش‌ها
۵۵	ثبت ارزش‌ها
۵۶	تلفیق ارزش‌های فردی و سازمانی
۵۷	اخلاقیات و رفتار شغلی
۵۷	دامنه مسائل اخلاقی
۵۸	علل مسائل اخلاقی
۶۰	راهنمایی برای تصمیم‌گیری اخلاقی
۶۲	خلاصه نکات مهم
۶۳	پرسش‌هایی برای بحث

فصل سوم: منابع اصلی تفاوت‌های فردی

۶۵	موارد کاربرد تفاوت‌های فردی در شغل
۶۶	هوش و توانایی ذهنی
۶۹	تئوری سه وجهی هوش
۷۰	هوش‌های چندگانه
۷۲	هوش عاطفی
۷۳	نقش وراثت و محیط در تعیین هوش
۷۳	چگونه توانایی خود را برای یادگیری افزایش دهیم
۷۴	اصول یادگیری
۷۵	فعال و آماده نگه داشتن حافظه
۷۷	روش‌های یادگیری

۷۸	مهارت‌ها و عملکرد شغلی
۷۹	تفاوت‌های فردی و شخصیت
۷۹	الگوی پنج عاملی شخصیت
۸۲	سایر ویژگی‌های مهم شخصیت
۸۴	تفاوت‌های فردی مبتنی بر فرهنگ
۸۵	خلاصه نکات مهم
۸۷	پرسش‌هایی برای بحث

فصل چهارم: خوشناسی

۸۹	افزایش خودآگاهی
۹۰	اطلاعات کلی درباره رفتار انسان
۹۰	دربیافت بازخور از طرح‌های خود ارزیابی
۹۰	دربیافت بازخور متناسب با فرد اشاعل
۹۱	کسب شناخت از طریق روانشناسی، مکافه شغلی
۹۲	دام خودآگاهی
۹۳	برداشت از خود: درباره خود چه فکر می‌کنید؟
۹۳	برداشت از خود و اعتماد به نفس
۹۴	شناخت گروهی و برداشت از خود
۹۵	چالش توهمندی مثبت
۹۵	ماهیت و پیامدهای عزت نفس
۹۶	ماهیت عزت نفس
۹۸	پیامدهای عزت نفس
۹۹	راههای افزایش عزت نفس
۱۰۱	ایجاد عزت نفس
۱۰۴	خلاصه نکات مهم
۱۰۶	پرسش‌هایی برای بحث

فصل پنجم: خلاقیت و حل مسئله

۱۰۷	مراحل حل مسئله
-----	----------------

۱۰۸	آگاه شدن از وجود مسئله...
۱۰۸	تجزیه و تحلیل مسئله و علل آن
۱۰۹	جستجو برای راهکارهای خلاق
۱۱۰	انتخاب یک راه کار
۱۱۰	اجرای راه کار انتخاب شده
۱۱۱	ارزیابی تصمیم
۱۱۲	عوامل تأثیرگذار بر تصمیم گیری و حل مسئله
۱۱۲	کیفیت و قابلیت دسترسی به اطلاعات
۱۱۲	شخصیت و هوش شناختی
۱۱۳	هوش عاطفی
۱۱۴	ملاحظه‌های سیاسی
۱۱۴	بحran و تعارض
۱۱۴	فشارهای زمانی
۱۱۵	ارزش‌های تصمیم گیرنده
۱۱۶	شهود و الهام
۱۱۷	خلاقیت در حل مسئله و تصمیم گیری
۱۱۸	ویژگی‌های کارمندان خلاق
۱۲۱	شرایط لازم برای خلاقیت
۱۲۳	تکنیک‌های پرورش خلاقیت
۱۲۷	سازمان‌ها برای پرورش خلاقیت، چه کارهایی انجام می‌دهند؟
۱۲۹	خلاصه نکات مهم
۱۳۰	پرسش‌هایی برای بحث

فصل ششم: برانگیختن خود و دیگران

۱۳۳	دو توضیح مهم درخصوص انگیزش
۱۳۳	سلسه مراتب نیازهای مازلو
۱۳۶	ثوری انتظار و احتمال در انگیزش
۱۳۸	انگیزش از طریق بکارگیری ثوری هدف
۱۳۹	ثوری هدف

۱۴۱	دلایل شناختی و روانی اثربخشی اهداف
۱۴۱	گرایش اهداف در جهت یادگیری و عملکرد
۱۴۲	انگیزش از طریق تغییر رفتار
۱۴۳	قوانين استفاده از تغییر رفتار
۱۴۶	برنامه‌های قدردانی از کارکنان به عنوان وسیله‌ای برای تغییر رفتار
۱۴۷	شواهدی از اثربخشی تغییر رفتار
۱۴۸	مشوق‌های مالی و انگیزش
۱۴۸	ارتباط جبران خدمات با عملکرد
۱۵۰	عوامل فردی، قدرت مشوق‌های مالی را تحت تأثیر قرار می‌دهند
۱۵۰	مشکلاتی که مشوق‌های مالی به وجود می‌آورند
۱۵۱	برانگیختن دیگران از طریق نفس کار (انگیزش درونی)
۱۵۱	منطق تئوری انگیزش دارویی
۱۵۲	غنای شغل و حرفة‌ای کردن شغل
۱۵۲	ویژگی‌های عمومی یک شغل غنی سعادت‌بخش
۱۵۳	حرفة‌ای کردن شغل به عنوان غنای شغلی
۱۵۵	انگیزش از طریق توانمندسازی
۱۵۵	ابعاد روان‌شناختی توانمندسازی
۱۵۶	تیم‌های کاری و توانمندسازی
۱۵۷	تکنیک‌هایی برای برانگیختن خود
۱۵۹	خلاصه نکات مهم
۱۶۲	پرسش‌هایی برای بحث

فصل هفتم: مدیریت استرس و دست‌یابی به سلامت

۱۶۳	راهبردهایی برای دست‌یابی به سلامت
۱۶۴	ورزش و استراحت مناسب
۱۶۶	حفظ رژیم غذایی سالم
۱۶۸	توسعه انعطاف پذیری
۱۶۸	به حداقل رساندن خطرات آشکار برای سلامت و اینمنی
۱۷۰	نشانه‌ها و پیامدهای استرس

۱۷۱	نشانه‌های فیزیولوژیکی
۱۷۲	نشانه‌های روان شناختی
۱۷۲	نشانه‌ها و پیامدهای رفتاری
۱۷۳	پیامدهای استرس بر عملکرد شغلی
۱۷۳	مدل سندروم سازگاری عمومی استرس
۱۷۴	ویژگی‌های شخصیتی مؤثر بر استرس شغلی
۱۷۷	منابع استرس شغلی
۱۸۱	روش‌های فردی مدیریت استرس
۱۸۴	روش‌های سازمانی مدیریت استرس
۱۸۹	خلاصه نکات مهم
۱۸۹	پرسش‌هایی برای بحث

فصل هشتم: مدیریت تعارض و خشم

۱۹۱	ارتباط بین تعارض، ناکامی، خشم
۱۹۲	منابع تعارض شغلی
۱۹۵	جنبهای سازنده و مخرب تعارض
۱۹۹	سبک‌های مدیریت تعارض
۲۰۰	تکنیک‌هایی برای رفع تعارض با دیگران
۲۰۷	مدیریت برخشم
۲۰۹	انتخاب تاکتیکی مناسب برای حل تعارض یا غلبه بر خشم
۲۱۰	خلاصه نکات مهم
۲۱۱	پرسش‌هایی برای بحث

فصل نهم: ایجاد روابط کاری

۲۱۳	ایجاد روابط خوب با مأفوقة
۲۱۸	ایجاد روابط خوب با همکاران
۲۲۴	ایجاد روابط خوب با مشتریان
۲۲۶	ارج نهادن به تنوع فرهنگی
۲۲۷	تشخیص تفاوت‌های فرهنگی

۲۲۸	برنامه‌های آموزش تنوع
۲۲۹	خلاصه نکات مهم
۲۳۰	پرسش‌هایی برای بحث

فصل دهم: سازگاری با شخصیت‌های مختلف

۲۳۳	با مسائل حرفه‌ای (و نه شخصی) رفتار کنید
۲۳۵	رویارویی با افراد مشکل ساز و غیر مولد
۲۳۷	تکنیک‌های رویارویی مؤثر و مفید
۲۳۹	هنر انتقاد سازنده
۲۴۱	تفسیر بازی افراد غیر مولد و مشکل ساز
۲۴۳	کنار آمدن با ویژگی‌های غیر عادی شخصیت همکاران
۲۴۶	تعامل با مشتریان در درس آفون
۲۴۷	چهار روش چند منظوره‌ای تعلیل شخصیت‌های مختلف
۲۴۹	ساختار و فعل و انفعالات شیمیایی صور رفتار غیر معقول
۲۵۱	خلاصه نکات مهم
۲۵۲	پرسش‌هایی برای بحث

فصل یازدهم: ارتباط با دیگران

۲۵۴	مراحل فرایند ارتباط‌ها
۲۵۷	مسیرهای ارتباط‌های رسمی و غیر رسمی
۲۵۷	مسیر ارتباط‌های رسمی
۲۵۸	مسیر ارتباط‌های غیر رسمی
۲۶۲	ارتباط‌های غیر کلامی در محیط کار
۲۶۲	شیوه‌های انتقال ارتباط‌های غیر کلامی
۲۶۶	مسائلی که با ارتباط‌های غیر کلامی آشکار می‌شوند
۲۶۷	تفاوت‌های بین فرهنگی در ارتباط‌های غیر کلامی
۲۶۸	تفاوت‌های جنسی در شیوه‌ی برقراری ارتباط
۲۷۱	غلبه بر موانع ارتباطی
۲۷۷	غلبه بر موانع ارتباط‌های میان فرهنگی

۲۷۹	چگونه ارتباطی مقاعده کننده داشته باشیم
۲۸۱	بهبود مهارت‌های شنیداری
۲۸۳	تقویت مهارت‌های ارتباط تلفنی و پست صوتی
۲۸۴	خلاصه نکات مهم
۲۸۵	پرسش‌هایی برای بحث

فصل دوازدهم: گروه‌ها و تصمیم‌گیری گروهی

۲۸۸	مهم‌ترین انواع گروه‌ها
۲۸۸	گروه در مقایسه با تیم
۲۸۹	گروه‌های رسمی و غیر رسمی
۲۹۱	تیم‌های چند وظیفه‌ای
۲۹۱	تیم‌های مجازی
۲۹۲	خصوصیات گروه‌های کاری
۲۹۵	تصمیم‌گیری و حل مسئله گروهی
۲۹۵	روش‌های تصمیم‌گیری گروهی
۲۹۶	گروه‌های عمومی حل مسئله
۲۹۷	طوفان مغزی
۲۹۸	تکنیک گروه اسمی
۲۹۹	نمودار علت و معلولی
۳۰۰	در جلسه‌های رودرروی چگونه باید رفتار کرد؟
۳۰۲	مزایا و معایب فعالیت گروهی و تصمیم‌گیری گروهی
۳۰۶	خلاصه نکات مهم
۳۰۸	پرسش‌هایی برای بحث

فصل سیزدهم: سازگاری با سازمان

۳۰۹	قوانين رسمی و غیر رسمی در سازمان
۳۱۱	آداب و رفتارهای کاری
۳۱۵	سازگاری با فرهنگ سازمانی
۳۱۶	ابعاد فرهنگ سازمانی

۳۱۷	اهمیت تناسب فرد با سازمان
۳۱۸	برقراری تعادل بین زندگی شخصی و کاری
۳۲۲	چگونه بازیگر تیم شوید
۳۲۳	نربانی از مهارت‌ها، دانش و نگرش‌های تیمی
۳۲۳	تاکتیک‌هایی برای نقش آفرینی قوی در تیم
۳۲۷	خلاصه نکات مهم
۳۲۸	پرسش‌هایی برای بحث

فصل چهاردهم: رهبری و نفوذ بر دیگران

۳۳۰	رهبری در مقایسه با مدیریت
۳۳۰	چگونه رهبران از قدرت و نفوذ در دستیابی به اهداف استفاده می‌کنند
۳۳۲	تاکتیک‌های اعمال نفوذ
۳۳۴	ویژگی‌ها، انگیزه‌ها و خصوصیات رهبران اثربخش
۳۳۶	رفتارها و مهارت‌های رهبران اثربخش
۳۳۹	سبک رهبری مشارکتی
۳۴۲	تفاوت‌های جنسی در سبک رهبری
۳۴۳	رهبری کاریزماتیک و تحول آفرین
۳۴۴	رهبری کاریزماتیک
۳۴۵	رهبری تحول آفرین
۳۴۸	رهبری خدمت‌گزار
۳۴۹	استفاده از سیستم بازخور (۳۶۰) درجه برای بهبود اثربخشی رهبری
۳۵۰	خلاصه نکات مهم
۳۵۲	پرسش‌هایی برای بحث

فصل پانزدهم: دست‌یابی به بهره‌وری شخصی

۳۵۴	غلبه بر اهمال کاری
۳۵۵	علت‌های اهمال کاری افراد
۳۵۶	راههای کاهش اهمال کاری
۳۵۸	توسعه نگرش‌ها و ارزش‌های مناسب

۳۶۲	توسعه مهارت‌ها و تکنیک‌های مؤثر مدیریت زمان
۳۶۸	راه‌های غلبه بر اتلاف کنندگان وقت
۳۷۱	تفاوت‌های فردی مرتبط با عادت‌های کاری و مدیریت زمان
۳۷۳	خلاصه نکات مهم
۳۷۴	پرسش‌هایی برای بحث
فصل شانزدهم: دست‌یابی به یک کار راهه با ارزش و رضایت‌بخش	
۳۷۷	مفهوم موفقیت در کار راهه
۳۷۸	یافتن یک زمینه شغلی و شغل
۳۷۹	مسیر شغلی عمودی و افقی
۳۷۹	مسیر شغلی عمودی
۳۸۱	مسیر شغلی افقی
۳۸۳	مدیریت رقابت شغلی
۳۸۴	تакتیک‌های کاریابی
۳۸۸	رزومه کاری و نامه همراه
۳۹۲	عملکرد مناسب در مصاحبه شغلی
۳۹۵	راهبردها و تاکتیک‌های توسعه کار راهه
۳۹۶	پیشرفت از طریق کنترل نمودن خود
۳۹۹	پیشرفت از طرق اعمال کنترل بر محیط
۴۰۴	توسعه سبدی از کار راهه و تغییر کار راهه
۴۰۶	خلاصه نکات مهم
۴۰۸	پرسش‌هایی برای بحث

مقدمهٔ مترجمان

امروزه کاربرد علم روان‌شناسی در فرایندهای سازمانی موجب تعالیٰ اهداف سازمانی شده است. بررسی و ارزیابی ویژگی‌های فرد در سازمان و تعامل وی با گروه‌های داخل سازمان، ضرورت ورود مباحثت روان‌شناسی در عرصه‌های اجتماعی سازمان را اجتناب ناپذیر نموده است. به طوری که، آمیختگی مبانی عملی رفتار سازمانی با مضماین علمی روان‌شناسی، موجب توجه جدی به نقش فرد در سازمان گردیده است.

یکی از اهداف عمدهٔ رفتار سازمانی بررسی ارتقاء عملکرد فرد در سازمان است. از سال‌ها قبل بخشی از علاقه، توان و امکانات این علم به بررسی عملکرد شغلی افراد در محیط‌های کاری اختصاص یافته است. این شاخه از مدیریت، با این که قدمت چندانی ندارد، اما در این مدت کوتاه، پیشرفت‌های فراوانی داشته است و دلیل این پیشرفت را می‌توان در نیاز روز افزون سازمان و مدیریت به مداخله علم روان‌شناسی در این حوزه و گستردگی مفهوم کار، جستجو کرد. حال آن که با گسترش دامنهٔ فعالیت سازمان‌ها و صنعتی شدن فرایندها، این نیاز بیش از پیش احساس خواهد شد، چرا که فرضیهٔ بنیادی این شاخه از علم روان‌شناسی، افزایش هم‌زمان رضایت شغلی و عملکرد کارکنان در سازمان است.

کتاب حاضر اثری ارزشمند از استادی توانمند در حوزهٔ دانش مدیریت می‌باشد که با نگاهی نو و با هدف تبیین رفتار سازمانی افراد و گروه‌ها و اثربخش نمودن فرایندهای کاری، نقش روان‌شناسی را در عرصهٔ سازمان پرجسته نموده است. این کتاب از تکمیلهای تأمین بخشی از نیازهای آموزشی مرتبط با دروس رفتار سازمانی، روان‌شناسی کار، روان‌سنجی صنعتی و سازمانی و روان‌شناسی کاربردی در دوره‌های کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری ترجمه شده است و اکثر مفاهیم اصلی روان‌شناسی کاربردی، از جمله یادگیری، ادراک، شخصیت، تعارض، انگیزش، هوش و... در آن معرفی شده است. به گونه‌ای که استادی، دانشجویان، مدیران و علاقه‌مندان می‌توانند با مطالعه آن، ضمن کسب شناخت و توسعهٔ مهارت‌های فردی خود در برقراری ارتباط با دیگران، نحوهٔ بهره‌برداری از فرصت‌ها و چگونگی برخورد با مشکلات شغلی را فرا گیرند و با واژه‌های میان‌گروهی مطرح در محیط‌های کاری نیز آشنا شوند.

در پایان بر خود لازم می‌دانیم تا از همهٔ کسانی که در مراحل مختلف کار ما را یاری نموده و مقدمات چاپ ترجمه این اثر گرانقدر را که جای خالی آن در کتب دانشگاهی به خصوص در سطوح تحصیلات تکمیلی احساس می‌شد فراهم نمودند تشکر نماییم. همچنین از مهارت‌های مدیریت محترم انتشارات صفار قدردانی بنمائیم.

امید است مطالعه این کتاب در ارتقای توامندی‌های دانشجویان و همهٔ دست‌اندرکاران اداره امور سازمان‌های مختلف مؤثر بوده و در تربیت و آماده‌سازی نیروی انسانی، با سطوح بالاتری از رضایت و کارآمدی به کار آید. از نقد و ارزیابی و ارائهٔ طریق علاقه‌مندان استقبال نموده، توصیه‌های علمی و مدیریتی ایشان را در چاپ‌های بعدی اعمال خواهیم کرد. انشاء‌الله.

دکتر مراد کردی - میترا آفتاب آذری